

Gépesített lövész- (hk.) hadosztály támadó harca hadtápbiztosításának sajátosságai erdős-hegyes terepen

Eőri Tibor őrnagy

Az elmúlt években a szakirodalom, a különböző szintű gyakorlatok végrehajtása során több irányú megközelítésben, számos esetben feldolgoztuk az erdős-hegyes terepen folytatott támadó harc hadtápbiztosításának sajátosságait. Mégis ezekhez a kérdésekhez évről-évre ismételtlen vissza kell kanyarodni, mert a világpolitikai események, s az Európában kialakult katonapolitikai helyzet állandóan ható tényezői szükségessé teszik.

Erdős-hegyes terepen folytatott harctevékenység tömegpusztító fegyverek alkalmazása mellett, több tekintetben hasonlít a hagyományos fegyverekkel folytatott harctevékenységhez. A támadás napi átlagos üteme alig éri el a 20–25 km-t. Az ellenség megsemmisítésének legjellemzőbb módja lesz az erődök és támpontok megkerülése, átkarolása és csapásmérés az ellenség hátába és szárnyába. Az ellenség megsemmisítésének módja egyidejűleg több dimenzióban korlátozott atom, tömeges repülő és tüzérségi tűzcsapások eredményeit kihasználva, a részenkénti megsemmisítés lesz.

A hadtáp munkájára jelentős befolyást gyakorol, hogy a csapatok mélyen lépcsőzött harcrendet vesznek fel. Jellemző lesz az arcból mért csapásokkal egy időben a légideszantok, előrevetett, megkerülő és rohamosztatok, rohamcsoportok alkalmazása. Emellett számolni kell az elszigetelt irányba támadó hadosztályok, esetleg megerősített gépesített lövész, (vagy harcokcsi) ezred erejű hadművelleti manővercsoport alkalmazásával is, amely az ellátási, szállítási feladatok megnehezítését és a végrehajtást megnehezíti.

A hadtápok működését rendkívül megnehezíti az utakon kívüli mozgás kedvezőtlen lehetősége. Jelentős erőket fog lekötni a szállítóoszlopok őrzése és védelme. Megnehezül a szennyezett és rombolt területek leküzdése, a mentés és mentesítés végrehajtása. Emellett számolni kell speciális anyagok ellátási igények kielégítésének megszervezésével, sajátos hegyi betegségek fellépésével, a motorok teljesítőképességének csökkenésével, a technikai eszközök gyors elhasználódásával is. Bonyolultabbá válik a hadtápbiztosítás, a vezetés technikai eszközök teljesítménye viszont csökken.

A történelmi példák egész sora igazolja, hogy bármennyire előrelátó volt a vezetés, bármilyen aprólékosan készítették elő a támadást, a járhatatlan terep, a mostoha körülmények, az ellenség állandó behatása rendkívül megnehezíti

tette a hadtáp munkáját. A Dél-Tiroli hadműveletekben az első világháború során óriási nehézségeket okozott a hadtáp készletének elérése érdekében az anyagok átcsoportosítása, utánszállítása és a lőszer felhalmozása. A csapatokat hegyi felszereléssel (málhásállatokkal, hegyivonattal, hegyi műhelyekkel, nyergekkel, főzőládaikkal stb.) kellett ellátni. A támadás előkészítéséhez az is hozzátartozott, hogy a csapatok nyári ruházatát téli ruházattal kellett felcserélni. A hátul megrekedt nehéz tüzérségi ágyúkat és a löszert is a támadásra szánt gyalogság szállította a tüzelőállásokba. A ruha a csapatokon napokig nem száradt meg, lecserélésére nem volt lehetőség.

Jóllehet a lezajlott események óta jelentős változások következtek be a csapatok szervezetében, harci-technikai felszerelésében, a hadtáp mozgékonyágában, manőverező képességében, de a magas hegyek hó- és jégmezőin, felhőkbe vesző csúcsein vívott harc körülményei semmihez sem hasonlíthatók. A szélsőségesen változó időjárás, a rekkenő nyári forróság, a hideg tél, az esőzés, a hóviharak, a dermedtő fagy a hadtápot továbbra is különösen nehéz, és bonyolult feladatok elé állítja:

- az előkészítés hosszabb időt vesz igénybe és magába foglalja a hadtáp egységek és alegységek felkészítését és gyakoroltatását, az anyagi készletek differenciált lépcsőzését, a csapatok hegyi felszereléssel való ellátását;

- a támadási irányok alapvetően az utak mentén bontakoznak ki, miután a különleges osztagok az uralkodó magaslatokat biztosították, ennek megfelelően a hadtáp erők is az utak mentén mélyen lépcsőzve bontakoznak szét;

- a magaslatokért, hágókért és egyéb fontosabb objektumokért folytatott harcban az arcból mért csapások minden esetben előrevetett osztagok, légideszantok alkalmazásával, átkarolásával valószínűsíthetők meg, következésképpen a hadtápbiztosítás konkrét feladatokra szervezett hadtáp csoportosítással, különleges hadtáposztagok alkalmazásával oldható meg;

- a támadás ütemét a tüzérség manővere, a megkerülő osztagok előrenyomulása és az *anyagi eszközök áramlásának üteme határozza meg.*

1. A hadosztály hadtáp megszervezése

A hadtáp felkészítésének általános rendszabályain túl kiemelt figyelmet kell fordítani a gépkocsivezető állomány felkészítésére, a járművek előkészítésére. Fontos feladatnak kell tekinteni a rakomány rögzítését, a mozgosítható osztagok begyakoroltatását. Az egészségügyi állományt fel kell készíteni a sebesültek felkutatására, szakadékból való kiemelésére, a kihordásban alkalmazható csigák, hágcsók, kötelek, horgok, szánkók, esetleg málhásállatok alkalmazására. A segélyhelyeket különösen télen el kell látni meleg takarókkal, hálózsákokkal, de még nyáron is gondoskodni kell a fűtés feltételeinek megteremtéséről. Ezen kívül a sebesültek hátraszállítását úgy kell megszervezni, hogy a sebesülteket megóvjuk a fagyás, a meghűlés veszélyétől. A hadtáp állományt fel kell készíteni a hegyi felszerelések használatára, tűzvédelmi feladatok ellátására, az utakon keletkezett torlaszok szakszerű eltávolítására.

Mindezeket összevetve a hadművelet megszervezése időszakában kidolgozott terveknek megfelelően a speciális feladatokat szakharcászati-, alaki foglalkozás keretében kell begyakoroltatni. Mindenfajta új eszköz alkalmazását be kell mutatni és a szakállománnyal begyakoroltatni.

A hadtáp csoportosítása során abból célszerű kiindulni, hogy milyen lesz az ellenség megsemmisítésének módja, milyen lesz a harcrend felépítése és milyen ideiglenes harcrendi elemek kerülnek alkalmazásra, melyek lesznek az ellenség pusztításának eszközei. Az erőket mindenképpen irányok szerint, mélyen lépcsőzve, erős tartalékokat képezve kell csoportosítani. Olyan hadtáp csoportosítást célszerű létrehozni, amely biztosítja az előretett és megkerülő osztagok, légideszantok, arcból támadó erők, tartalékok harcfadatainak megfelelő, zavartalan ellátását.

A történelmi tapasztalatok és harcászati gyakorlatok azt igazolják, hogy a harcoló csapatoknál csak a harc megvívása hadtáp ellátásához szükséges, az adott harci köteletéknek megfelelő hadtáp erők működjenek. A hadtáp csoportosítását úgy célszerű megszervezni, hogy a harci köteletékben olyan hadtáp erők és eszközök legyenek, amelyek az előjáró beavatkozása nélkül huzamosabb ideig képesek az ellátás végrehajtására. Emellett kiemelt figyelmet kell fordítani arra is, hogy az állandó és ideiglenes harcrendi elemeket tehermentesítsük a nem szükséges hadtáp erőktől (pl. rohamosztagba ne legyen élm. ello. raj).

Döntő fontosságú kérdésnek kell tekinteni a hadtáp manőverek megtervezését. Mivel az előrevonáshoz kevés út, a településhez kevés alkalmas terület áll rendelkezésre, ezért a hadtáp manővereket a csapatok manővereivel összbangban, irányok szerint célszerű megtervezni és csak pontosítás után végrehajtani.

Hazai területen végrehajtott gyakorlatainkon is egyre több gondot vet fel a hadtápok előrevonása és telepítése, mert a telepítésre alkalmas területek térben és időben történő elosztása a hadosztály vezetése részéről nincs kellően összehangolva. Az alpesi körzetekben egy nem kellően átgondolt, egyeztetett manővernek beláthatatlan következményei lehetnek.

Tapasztalataink alapján az anyagi készletek, szállító és kiürítő erők és eszközök egy részét célszerű egy tagozattal lejjebb lépcsőzni. A támadási irányokba létre kell hozni a harc megvívásához szükséges anyagi készleteket, a várható felhasználás figyelembevételével. A hadosztály hadtápból kikülönített erőket célszerű a harcrendi elemek parancsnokainak alárendelni.

A hadtáp aleggységek arcvonalától való távolságát nem egyszerű meghatározni, azonban valamilyen irányszámokat mégis kénytelenek vagyunk kimondani. Célszerűnek látszik a támadó harc kezdetére a megerősítő erőket és eszközöket lépcsőzni, az ideiglenes harcrendi elemek hadtápját kikülöníteni és az ESH-t mintegy, az ezred raktárakat 10, a hadosztály hadtáp első lépcsőt 10-12, a hadosztály második lépcsőt 15-20 km-ig terjedő távolságra elhelyezni az arcvonaltól. Szeretném aláhúzni, hogy ezeket a távolságokat nem önkényesen választottuk meg. Abból kiindulva, hogy ritkán lesz lehetőség harc alatt az áttelepítésre, mivel az utak foglaltak lesznek, így a csapatoktól a lemaradás a napvégére 20-25 km-rel növekszik. Emellett még mindig lehetőség van a hadosztály hadtáp vonalától a zászlóaljagig az anyagi készletek 2-2,5 órán belüli transzportálására.

A hadosztály hadtáp erőinek és eszközeinek irányonkénti csoportosítását annak figyelembevételével kell megoldani, hogy a hadosztály milyen irányba tevékenykedik. Ha a manőverezési lehetőség kicsi, a hadtáp első lépcsőt irányonként kell létrehozni és a főerőket a főerőkifejtés irányába kell előrevonni. A másik irányba kikülönített erők feladatait konkrétan meg kell határozni, erő és eszközeit pedig a feladathoz kell méretezni. Ilyen körülmények között az is előfordul, hogy az egészségügyi zászlóaljat az egyik, a megerősítő cüo-t a másik irányba egyidőben kell telepíteni. A feladat végrehajtásához az ez évi seregtest parancs-

noki és törzsvezetési gyakorlaton az első lépcsőben harcoló hadosztályok ilyen helyzetben két egészségügyi osztagot, sebesültgépkocsi kiürítő rajt és szakorvosi megerősítő erőket kaptak. Szükség esetén a hadosztály hadtáp első lépcsőjében a harcalatti ellátáshoz szükséges erők zömét kell elhelyezni. A második lépcsőben tartalékot kell képezni és azokat kell hátrahagyni, (pl. TS., élm. ra., harci-technikai anyagraktárak egy része), amelyekre a nap során nem lesz szükség.

A szélességben és mélységben történő lépcsőzést elsősorban az teszi indokolttá, hogy lesznek irányok, amelyekhez a nap során újabb szállítmányokat eljuttatni a gyér úthálózat és a hosszan elnyúló harcrend miatt nem lesz lehetőség. A harcoló csapatnak abból a készletből kell „táplálkozni”, amit a harcbe lépés előtt a harcrendbe „beépítettünk”.

Erdős-hegyes terepen a támadás üteme lényegesen alacsonyabb, ennél fogva a hadtáp első lépcsőket az ellátás ütemének megfelelően kell mozgatni, a második lépcsőket pedig a nap végén fel kell zárkóztatni. Az elmondottakból az is kirajzolódik, hogy a hadtápok áttelepítését az ellátási feladatoknak alárendelve kell végrehajtani. A módszerek közé tartozik pl. az, hogy a leürült szállítójárművek begyülekeznek a napvégi körletbe, vagy az előljárótól érkező szállítmány tervezett átvételi helyére, amelyet lehetőleg a tervezett körlet, vagy annak közelében a megközelítési utak mentén kell kijelölni.

Az után- és hátraszállítási utak rendszerint egybeesnek a csapatutakkal. A műutak korlátozott számban állnak rendelkezésre, emellett viszonylag sok a földút. Ezek zöme csak igen korlátozott mértékben és nyári időszakban vehető igénybe terepjáró gépkocsikkal. Egyes irányokban rendkívüli feszítettség lép fel, már a csapatok előrevonulása során, de különösen a második lépcsők, tartalékok előrevonása időszakában és az utánszállítások intenzív szakaszában.

A korlátozott lehetőségek miatt az útvonalak igénybevételét átfogóan a HOPK döntése alapján kell megtervezni és a rombolt útszakaszokat műszaki crökkal szervezeten és azonnal helyreállítani. Mivel az után- és hátraszállítási utak és a csapatutak egybeesnek, az utakon összefegyvernemi mozgásbiztosító erőket és forgalomszabályozókat kell működtetni. Lényeges feladatnak kell tekinteni a vontatás megszervezését, kitérők kiépítését. Egyes útszakaszokon gyakran az egyirányú forgalom bevezetésére is sor kerül. Ilyen helyzetben nagyon szilárd keretek között kell szabályozni az arcvonal irányába, majd a mögöttes terület irányába való mozgást. Azt sem tartom kizártnak, hogy a HDS közúti csapatai a főcsapás irányába berendezik az utakat az ezred raktárak, illetve a rakéta oszta-lyok, lehetőség szerint a tüzérségi tüzelőállások vonaláig.

Az után- és hátraszállítási utak, illetve csapatutak áteresztő képességének növelése érdekében biztosítani kell: a járművek mozgásának sebességnövelését a következőkkel:

- feszes forgalomszabályozás megszervezésével, forgalom irányító táblák, jelzőlámpák felállításával;
- az utak karbantartásával, a hó és jég azonnali eltávolításával, az omlás és víz elárasztás megakadályozásával; kitérők építésével, a lejtők-emelkedők homokozásával;
- a közúti biztosítás légi vezetésével, az utak forgalmának helikopterről történő folyamatos ellenőrzésével és irányításával, a forgalmi dugók gyors felszámolásával, pl. a forgalmi dugót előidéző sérült jármű helikopterrel történő kicmclésével.

A szállítás folyamatosságának biztosítása érdekében a műszaki és közúti csapatokkal együttműködésben a műtárgyak rombolása esetén drótkötél pályákat kell létesíteni. Az sem kizárt, hogy fontos szállítmányokat konténerekben, egyes rombolt útszakaszokon helikopterrel emeljük át. Az utak javításához jelentős anyagok kerülnek felhasználásra, amelyeket elsősorban helyszíni anyagokból, jelentős polgári munkaerő és munkagép pl. hegyi traktorok bevonásával lehet biztosítani. A műtárgyak gyors helyreállítása érdekében a helyszínen kell felhalmozni a helyreállításhoz szükséges anyagokat.

A hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelme, valamint őrzése és védelme megszervezésénél figyelembe kell venni azokat a sajátosságokat, amelyek erdős-hegyes terepen fokozottabban jelentkeznek.

A tőpfe-ek elleni védelem fontos eleme az időben történő riasztás, a műszaki álcázás, az egyes objektumok, funkcionális csoportok széttelepítése, a védőeszközök állandó hadrafogható állapotban tartása és a személyi állomány felkészítése.

Állandóan számolni kell a visszamaradt, helyhez kötött területvédelmi erők, diverziós csoportok támadásával. Számolni kell azzal is, hogy a szállítóoszlopok, ellátó kötelékek a diverziós csoportok egyik legfontosabb célpontjai lesznek. A hadtápok az utakon, az utak mentén helyezkednek el és az növeli az ellenséges repülőek támadásának lehetőségét is. Ezért fontos jelentősége van az őrzés és védelem szilárd megszervezésének, a szállítmányok kísérésének, a komendáns szolgálat fenntartásának, a körletek felderítésének, a járőrszolgálat megszervezésének, a védőkörletek kiépítésének. A rendelkezésre álló és megerősítésül kapott lövész erők és eszközök tervszerű alkalmazásával, időben történő szétbontakoztatásával minden helyzetben biztosítani kell a hadtáp objektumok földi és légi ellenség elleni védelmét, a diverziós csoportok támadásának elhárítását, a települési körleten belül az utakon, hegyi átjárókon, átkelőhelyeken, szennyezett terpszakaszok leküzdése során a komendáns szolgálat fenntartását.

Az ellenség tőpfe-vel mért csapás következményeinek felszámolása, az élet- és működőképesség megőrzésének és helyreállításának legfontosabb kritériuma. Minden erőfeszítéssel arra kell törekedni, hogy a működőképességüket megőrzött erők áttelepítését haladéktalanul végrehajtsuk és a harcot folytató csapatok ellátása érdekében szétbontakoztassuk. Előre megszervezett osztagok alkalmazásával pedig haladéktalanul meg kell kezdeni a mentést, a mentesítést és a tüzek oltását, az egészségügyi erőkkel és eszközökkel, az anyagi készletekkel manőverek végrehajtását. Kiemelt feladatként kell kezelni a katonai rend és fegyelem fenntartását, a vezetés helyreállítását.

2. Anyagi biztosítás

Az anyagi biztosítás végrehajtása során számításba kell venni, hogy az elszigetelt irányokba támadó alegységek ellátása különösen az erődök leküzdése, a hágók birtokbavétele során nehézségekbe ütközik. Ezért az anyagi készleteket a támadóharc megszervezése során mélyen lépcsőzve, a felhasználóhoz közelítve kell felhalmozni. Azt az elvet célszerű követni, hogy a tagozatok lőszerből, üzemanyagból, egyéb magasabb tagozatban megfelelő készlettel rendelkezzenek. Mivel a készletek nem ott vannak felhalmozva, ahol erre szükség van, ezért a készleteket a harcrend felépítésének megfelelően, a harcrendi elemek feladataihoz

igazodva át kell csoportosítani. Komoly történelmi tapasztalatok igazolják, hogy amit a harc megszervezése időszakában elmulasztottunk elvégezni, azt a harc során keserves áron lehet csak pótolni.

Azt kell figyelembe venni, hogy az erdős-hegyes terep, a harc megvívásának módja komoly hatást gyakorol az anyagellátásra:

- a tüzér, aknavető löszerek, robbanóanyag, a hajtó- és kenőanyag felhasználás jelentős mértékben megnövekszik;
- a csapatok anyagellátása kiegészülhet hegyi és egyéb felszerelésekkel, máhakkal, egyéb speciális felszerelésekkel.

Az időjárási és terepviszonyok az év minden szakában veszélyeztetik az utanszállítás folyamatosságát. Mindez ismételtén azt húzza alá, hogy a felhasználónál, a katonánál, a fegyvernél, a zászlóalj hadtápban lőszerből, robbanóanyagból, élelemből kiegészítő készleteket kell létrehozni, a járműveknél pedig fenn kell tartani a kiegészítő hajtóanyag készleteket.

Az anyagi készletek felhasználásában jelentős különbségek mutatkoznak. Mivel korlátozottabb az atomfegyverek alkalmazása, az ellenség megsemmisítésének eszköze a hagyományos fegyver lesz, amely jelentős lőszerfelhasználás növekedéssel jár. Az erődtámpontok leküzdése a pct. és betonromboló löszerek, robbanóanyagok számottevően megnövekedett felhasználását eredményezi. A merdek röppályájú löszerekből 2-3-szor több felhasználással lehet számolni. A lövész löszer felhasználást a sűrűn alkalmazott ldt-ok, megkerülő osztagok, rohamcsoportok alkalmazása növeli. Megítélésünk szerint a löszer napi felhasználása elérheti a lövész lőszerből a 0,6-0,8 ja-t, tü., av., sv. löszerekből 1-1,5 ja-t és a szokásosnál jóval nagyobb robbanóanyag felhasználásával lehet számolni.

Az üzemanyag felhasználás a napi 25 km-es támadási ütem mellett meglesetéseket okozhat. Esetenként a terep leküzdése igen jelentős, napi 0,5-0,7 ja hajtóanyag felhasználását is elérheti. Azzal lehet számolni, hogy az emelkedők az eljegesedett utak, az alacsony menetütem számottevően növeli a túlfogyasztást és csökkenti a teljesítőképességet.

Az étellemezési ellátás megszervezése során a következőket kell szemelőtt tartani:

- az étellemezési ellátásban a kalória értéket növelni kell. Pl. az olasz alpesi dd-nál az előírt kalória kiszabot magashegyi körzetekben 6000 kalória. A személyi állományt vitaminban, ásványi sókban gazdag ételekkel, melegítő italokkal kell ellátni;
- a személyi állomány hegyi felszerelésekkel, különleges ruházattal való ellátása sajátos feladat;
- a máhás állatok alkalmazása esetén meg kell szervezni az állatállomány ellátását is.

Az anyagi eszközök után- és bátraszállítása során figyelembe kell venni az útviszonyokat, a gépkocsik sebességének és teherbírásának jelentős csökkenését. Az utak terheltsége, a műtárgyak állandó rombolása esetén az ellenség közvetlen behatása mellett jelentősen megnehezül. Ha az előljáró eszközei megerősítik az alárendeltet, ez átmenetileg kedvező helyzetet teremt, de ha nincs kellően megszervezve a leürült szállítóeszközök gyülekeztetése, az üres szállítóeszközök hiánya az ellátásba előbb-utóbb feszültséget okoz. Ennek ellenére alapelvnek kell tekinteni az alárendeltet szállítóeszközökkel és anyagi készletekkel való meg-

erősítését. Emellett kiemelt figyelmet kell fordítani az üres eszközök átgondolt gyülekezésének, az előjárótól érkező szállítmányok fogadása megszervezésére, a végrehajtás feltételeinek megteremtésére.

Az anyagi eszközök utanszállítására, valamint a sebesültek és betegek hátraszállítására a gk. szállító eszközök mellett főleg a z. és ezred tagozatban igénybe kell venni a helyszínen talált szállító eszközöket, traktorokat, hegyi kisvasutakat, országos járműveket, málhás-állatokat, drótkötél pályákat és a polgári lakosságot is. Többfajta szállítóeszköz alkalmazása esetén, azok végpontjain átrakópontokat kell működtetni és a polgári lakosságot, a helyszínen talált rakodógépeket be kell vonni a feladat végrehajtásába.

Nem ritkán adódnak olyan esetek, amikor a légiszállítás az egyetlen mód lesz, főleg az önálló irányba támadó csapatok, megkerülő osztagok, harcászati ldt-ok, esetleg ezrederejű hadművelleti manővercsoport folyamatos ellátása és a sebesültek gyors hátraszállítása érdekében. Az időjárási viszonyok gyakran akadályozzák a légiszállítási feladatok végrehajtását. Ezért csupán a légiszállításra támaszkodni nem lehet. Emellett mindenkor fel kell készülni arra, hogy a szállítási feladatok a rendelkezésre álló egyéb szállító eszközökkel is biztosíthatók lehessenek.

Történelmi tapasztalatok igazolják, hogy erdős-hegyes terepen a legmagasabb szinten motorizált csapatoknál is szükség van a szállítóeszközök különböző fajtáinak komplex alkalmazására. Pl. a „Fekete-tengeri Csoport” korszerű légiszállító eszközök és mintegy 1800 db szállító gépkocsi mellett a Kaukázus hegyláncai között 1400 málhás-állatot és számos lövész alegységet alkalmaztak a szállítások kombinált végrehajtására.

3. Egészségügyi biztosítás

Az egészségügyi biztosítás megszervezése során két alapvető kérdést kell elősősorban tisztázni: az ellátás mérvét és a kiürítés rendjét. *Általában alapelvnek kell tekinteni a segélynyújtás alsó tagozatokban történő bővítését.* A másik fontos kérdés, hogy a sebesültek harcmezőn történő összegyűjtését a legalsó szintig átfogóan egységes követelmények alapján kell szabályozni és irányonként sebesült összegyűjtő osztagokat kell működtetni.

Az elmúlt évek során végrehajtott seregtest parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatok elméleti számvetései azt bizonyítják, hogy *a sebesültek első orvosi segélyben való részesítése elhúzódik, mivel a zászlóalj tagozatban nincs orvos, az utak foglaltak, a kiürítés nehézségekbe ütközik.* Követelményeink szerint a sebesülteket 4 órán belül első orvosi segélyben kell részesíteni. Ezzel szemben a tapasztalatok szerint a légideszantok megkerülő osztagok, irányokba támadó gl., hk. ezredek előrevetett osztagai sebesültjei jó ha 6-7 órán belül első orvosi segélyben részesülhetnek.

A hadművészet története során mindig megkülönböztetett figyelmet fordítottak az erdős-hegyes terepen, magashegyi körzetekben harcoló csapatok egészségügyi biztosítására. Pl. az első világháborúban az É-olasz hadműveletekben a gyalogos századokban 1 egészségügyi altiszt, 4 sebesültvivő katona, a zászlóaljakban pedig 1-2 orvos, 2-3 egészségügyi segédszemélyzet működött. A hegyi dd-nál kétszerannyi sebesültvivő katona és sebesültszállító jármű, málhásállat volt rendszeresítve, mint más csapatoknál.

Következésképpen erdős-hegyes terepen ma is az ellátás valamennyi szinten, elsősorban a hadosztály szintjén átgondolt rendszabályokat kell foganatosítani a csapatok szilárd keretek között szabályozott egészségügyi ellátása területén:

- a HDS egészségügyi tartalékaiból biztosított, az orvosbrigádok célirányos elosztásával kell megerősíteni az ezred, egyes önálló irányba támadó gl. z. segélyhelyeket;

- a hadosztály elszigetelt irányokba történő támadása esetén az egészségügyi zászlóaljat és a megerősítő egészségügyi osztagot irányonként kell, lehetőleg helyszíni objektumokra, pl. hegyi szanatóriumokra, üdülökre, hotelekre, nyaralókra célszerű telepíteni és a sebesültek többnapos ellátására, őrzésére és védelmére felkészíteni;

- a települő egészségügyi osztagot a menetoszlopban egészségügyi anyagokkal meg kell erősíteni;

- a megkerülő osztagokat, légideszantokat olyan egészségügyi erőkkel és eszközökkel kell megerősíteni, amelyek a sebesültek első orvosi segélyben való részesítésével, a sebesültek tovább szállítására alkalmassá teszik. Célszerűnek látszik a ldt-ként alkalmazott gl. z. segélyhelyét orvossal, a megkerülő osztagokat egészségügyi tiszthelyetessel, 4-6 sebesültvivő párral megerősíteni. Ha a körülmények ezt lehetővé teszik, a megkerülő osztagok lőszerszállító málhasállatait a sebesültek továbbszállítására kell felhasználni;

- meg kell védeni a személyi állományt a meghűléses megbetegedésektől, fagyásoktól;

- elejét kell venni a hegyi betegségek tömeges előfordulásának;

- harcászati irányonként sebesült összegyűjtő osztagokat kell szervezni. Ezeket el kell látni hegyi felszerelésekkel, málhasállatokkal, télen szánokkal, jégvágókkal, horgonyokkal, kötelekkel, hevederekkel és az elsősegélynyújtáshoz szükséges egészségügyi anyagokkal;

- a téli időjárási viszonyok között a hagyományos sebesült-fészkek helyett előreszállított, a sebesültek fektetésére alkalmas „hőszigetelt konténereket” célszerű biztosítani;

- a segélyeken speciális egészségügyi ruházati anyagokból, felsőruházatból és fehérműből, hálózsákokból, takarókból készleteket kell felhalmozni és a sebesültek átázott, vérrrel szennyezett ruházati anyagát le kell cserélni;

- a sebesültgyűjtő-fészkekben és a segélyhelyeken biztosítani kell a sebesültek melegítőitallal való ellátását;

- gyér úthálózat esetén, amikor a hadosztályparancsnok egyirányú forgalmat rendel el, a súlyos sérültek légiúton történő hátraszállítása mellett meghatározott időszakonként biztosítani kell a sebesültek hátraszállítását;

- az általános rendeltetésű szállítójárműveket, sebesült hátraszállításra történő igénybevétel esetén ponyvával, szalmával, ágybetétekkel, takarókkal kell a szállításhoz előkészíteni;

- szükség esetén meg kell szervezni a sebesültek helyszínen talált szállítóeszközökön történő hátraszállítását. Ilyen esetekben a szállítóeszköz típusok találkozási pontjain átrakó-melegedő-étkező pontokat kell berendezni;

- a sebesültgyűjtő pontokat olyan helyen kell kijelölni, amely valamilyen szállítóeszkővel megközelíthető.

Erdős-hegyes terepen különösen kiemelt figyelmet kell fordítani a járványvédelmi rendszabályok betartására, a személyi állomány egészségügyi állapotá-

nak megóvására, a járványos megbetegedések elleni védőoltások szervezett végrehajtására, az egészségügyi szolgálat profilaktikai tevékenységére, melyet ki kell terjeszteni a hegyekbe jelentkező hirtelen légnomásváltozásokkor fellépő tünetek: fáradtság, gyengeség, légszomj, álmoság stb. gyógykezelésére is.

4. Hadtápvezetés

A tapasztalatok egész sora bizonyítja, hogy erdős-hegyes terepen, magas-hegyi körzetekben a hadtápbiztosítás részkérdéseinek körültekintő megtervezése és módszeres végrehajtásának vezetése létfontosságú feladatnak tekinthető. Ebből következik, hogy a tervezésben és szervezésben lényeges a végrehajtást biztosító résztervek, részletes, aprólékos kidolgozása és a helyszínen történő megszerzése. Az a véleményünk, hogy a különböző sajátos harcászati elemek hadtápbiztosítását, az *ellátás követelményeit irányok szerint lebontva hadosztály szinten kell meghatározni.*

A hadosztály hadtáp törzsnek gondosan értékelni kell azokat a hatásokat, amelyek a csapatok harctevékenysége, az irányokba való tevékenység, az útvonalak, a mozgási és manőverezési lehetőségek, az időjárási viszonyok gyakorolnak a hadtáp munkájára.

A hadtápvezetés megszerzése során abból kell kiindulni, hogy a hadtáp erők és eszközök teljesítmény adatai csökkennek és egyes irányokban az összeköttetés átmenetileg ki is eshet. Ezért célszerű a ho. HVP.-t a ho. htp. első lépcsőjével együtt a „H” tengelyében előrevonni.

A ho. hadtáp második lépcsőjének vezetését célszerű, ha az ello. zpk. operatív csoportja valósítja meg. Minden olyan feladatot, amely a csapatok ellátását alapvetően befolyásolja a HVP-ről kirendelt tiszteknek személyes felelősséggel kell irányítani. Ilyen feladatok lehetnek az előljárótól érkező vegyes szállítmány átvétele, egységakományok tranzitszállítmányként irányokba való továbbítása, vagy éppen a harcból kivont ezred feltöltése, vezetése.

Fel kell készíteni a vezetést arra is, hogy a megtervezett feladatok vezetése mellett maradjanak erők a következő harcnap megtervezésére és a tervszerű kötelező pihenés végrehajtására. Mi azt tartjuk célszerűnek, ha a dinamika alatt a HVP egyharmada vezet, egyharmada tervez és egyharmada pihen.

A vezetés folyamatos fenntartása érdekében legalább a hat ezredtől összekötőtisztet kell berendelni és a feladatokat számukra szóban, írásban, személyesen kell megszabni és velük lejtatni. Azt sem tartjuk feleslegesnek, ha a HOPK HTPH a ho. vezetés számára biztosított MI-1 helikopterrel lejut a fő feladatot megoldó ezred HVP-jára és személyes útmutatással segíti az ezred hadtápot a feladatok megoldásában. Harcban a személyes segítő ellenőrzés igen nagy hatást gyakorol az alárendeltekre.

Az elmondottak alapján megállapítható, hogy erdős-hegyes terepen tömegpusztító fegyverek alkalmazásának viszonyai között folytatott támadó harc több tekintetben, elsősorban a harctevékenység méreteiben, hasonlít a hagyományos fegyverekkel vívott harctevékenységhez. A szélsőségesen változó terep és időjárási viszonyok a hadosztály hadtápot rendkívül összetett és bonyolult feladatok elé állítják. A csapatok sajátos harceljárása a hadosztály hadtáp sajátos irányonként és mélyen lépcsőzött felépítését különleges hadtáposztalagok működtetését követeli meg. A korlátozott útvonalak és könnyen rombolható műtár-

gyak szükségessé teszik a forgalom feszes megszervezését, különleges rendszabályok foganatosítását és folyamatos fenntartását, helyreállítását.

A felhalmozott anyagi készleteket szállító eszközökkel együtt kell közelíteni a felhasználókhoz és célszerű egy tagozattal magasabb készletek létrehozása a főirányba támadó alárendeltekénél. A csapatok hegyi felszereléssel való ellátása új feladatként jelentkezik. Az utánszállításokat a rendelkezésre álló szállítóeszközök összes fajtájával komplex módon kell megszervezni, különös tekintettel a légiszállítási lehetőségek gazdaságos kihasználására.

A sebesültek ellátását az alsóbb tagozatokban a megerősítő erők felhasználásával bővíteni kell és különleges rendszabályokat kell foganatosítani a sebesültek harcmezőn történő összegyűjtésére, megóvására, ellátására és hátraszállítására.

Szilárd keretek között, feszesen meg kell szervezni a hadtáp tömegpusztító fegyverek elleni védelmét, őrzését és védelmét, valamint az élet- és működőképesség fenntartását. A hadtápvezetést egykézben összefogva, vezetés és számítástechnikai eszközök alkalmazásával operatív csoportok útján, irányonként és feladatonként kell megszervezni.

Összegzett végkövetkeztetésként megállapíthatjuk, hogy a csapatok lehetőségei állandóan növekszenek, mégis azt kell mondani, hogy a szélsőségesen változó időjárás, a nyári forróság, a hideg tél, a dermedtő fagy a katonát, a harci-technikai eszközt egyaránt próbára teszi. A hadtápot különösen nehéz és bonyolult, szinte megoldhatatlan feladat elé állítja. Olyan megoldásra váró problémák merülnek fel az ellátás valamennyi területén, amelyek új, a korábbinál hatékonyabb eljárások, módszerek kutatását teszik szükségessé.